

کیشا دارفور چیه و به‌ره‌ف کیشه دجیت

سودان یا پیکهاتی ژ نه ه به‌کین نیداری واته هریمین جیاواز، وه‌لاته‌کی به‌ره‌ف ۸۰٪ ناخا نه‌فریقیا پیک دئینیت و ژلایی نه‌ته‌وی و تاین وزمانیقه یا فره جوره، ژلایی نه‌ته‌ویقه عه‌ره‌ب و نه‌فریقی، ژلایی تاینی نیسلام و مه‌سیح، ژلایی زمانی ژی شه عه‌ره‌بی رسمی یه و ژبلی چه‌ندین

زمانین دی. **■ جه‌وه‌ر سلیمان نسری**

دارفور

دارفور ژلایی جوگرافی شه دکه‌قیته روژنا‌فایا سودان و نیکه ژنه ه به‌کین نیداری و نه و بخو ژی ژ سی هه‌ریمان پیک ده‌یت باکور، باشور، روژنا‌فا، دیسان هه‌فسویه دگه‌ل لیبیا، چاد، نه‌فریقیا نافه‌راست و ژمارا خه‌لکی وئ شه‌ش ملیون که‌سه و ژلایی عرقی شه عه‌ره‌ب و نه‌فریقی لی دژین دیسان ژ دوو هوزین سه‌ره‌کی پیک ده‌یت فور، مسالین و ل سالا ۱۶۴۰ ده‌وله‌ته‌ک ب نا‌فی فور هه‌بوو.

هوکارین کیشا دارفور

۱- هوکارین نابوری: کیشه ل مملانی ل سه‌ر داهاتی یا دروست بووی نه‌وی ژیه‌ر چه‌ند نه‌گه‌ران: ۱- ل دارفور به‌ره‌مه‌ینان دنا‌قبه‌را هوزان دا جیا‌وازه چونکی هنده‌ک مژیلی نا‌ژه‌لداری نه و هنده‌ک ژی مژیلی جوتیاری نه، نه‌فه‌ژی دبیته

نه‌گه‌ری دروستبونا ناریشا ل سه‌ر زه‌قییت وان. ب- ل دارفور بیابان بوون په‌یدا دبیت سه‌ره‌رای هشکه سالیی بو ماوه‌کی درین‌خایه‌ن، نه‌فه‌ژی دبیته نه‌گه‌ری مملانی دنا‌قبه‌را هوزان دا. ۲- هوکارین سیاسی: کیشه خود به‌رپرسیاریه‌تا حکومتا سودان دا دبینیت وه‌ک:

۱- تینه‌گه‌هشتنا حکومتا سودان ب نسبت فی هه‌ریمی و خه‌لکی وئ. ب- پشتگو هاقیتنا فی هه‌ریمی ژ هه‌می روویه‌کیفه ژلایی حکومتا ناوه‌ندی یا سودانی. ۲- هوکارین کومه‌لایه‌تی: ل سودان گه‌له‌ک نفس و هوز و نه‌ته‌وین جودا جودا لی دژین هه‌روه‌سا ده‌ستیوه‌ردانا ده‌وله‌تین وه‌ک (لیبیا، چاد، نه‌فریقیا نافه‌راست)، و ده‌ستیوه‌ردانا هوزین ده‌فه‌رین هه‌فسورین فی وه‌لاتی دگه‌ل

هه‌ریما دارفور و هه‌بونا په‌یوه‌ندیین خوین و خزمایه‌تی دگه‌ل نیک سه‌ره‌رای کو هنده‌ک هوز د جیگرن و هنده‌ک ژی کوچه‌ن، نه‌فه‌ژی دبیته نه‌گه‌ری ناکوکی و مملانی و په‌یدا‌بونا جیا‌وازیی د ره‌فتار و سه‌ره‌ده‌ریکری دا.

ره‌هه‌ندین کیشا دارفور

۱- ره‌هه‌ندا مروقایه‌تی: حکومتین نیک ل دیف نیکن سودانی به‌رده‌وام خه‌لکی هه‌ریما دارفور توشی کاره‌ساتین مه‌زن کرینه، ب ده‌هان خه‌ک ناواره و ده‌ریده‌ریبوینه و بسه‌دان ژی هاتینه کوشتن، ژبلی نه‌وان ناکوکی و مملانا دنا‌ف خودی هه‌ریما دارفور په‌یدا‌کرین. ۲- ره‌هه‌ندا ناسایش: په‌یوه‌ندی ب ره‌هه‌ندا مروقایه‌تی شه‌ه‌یه‌کول نیجیریا دگه‌ل بزاقا رژگاریخوزا سودان کو بتنی نه‌فه‌لایه‌نه‌تیدا به‌شدار بوو و چه‌ند خال ب خو‌شه‌ دگرتن:

دبیت. ۳- ره‌هه‌ندا سیاسی: ل هه‌ریما دارفور مملانی یه‌کا هوزایه‌تی، ره‌گه‌زی هه‌یه سه‌ره‌رای کو هنده‌ک ژ خه‌لکی وئ دبیره‌ت دا نه‌فریقینه و هنده‌ک ژی دبیره‌ت دا عه‌ره‌بینه نه‌فه‌ژی دبیته نه‌گه‌ری کیشه‌یان دنا‌قبه‌را وان دا.

پانوراما ری‌دانان

شروفه‌که‌رین سیاسی دوی باوه‌ری دانه‌کول سالا ۲۰۰۰ چه‌ند کیشه‌ومملانی یین هوزایه‌تی سه‌رهلدان ول سالا ۲۰۰۲ ای سنوری نه‌فان کیشان به‌ره‌ره‌تر لی هات وگه‌هسته وی ناستی کو هر هوزه‌ک یان نه‌ته‌ویه‌ک ده‌ست ب سازکرنا گروپ و ملیشیات و حزبان بکته، به‌شه‌ک ژوان بوونه لایه‌نگرین حکومتا سودان و به‌شه‌ک ژی بوونه به‌ره‌ه‌لستکار و دژی وئ و به‌رژه‌وه‌ندی یین وئ راوه‌ستان.

ل سالا ۲۰۰۳ حکومتا سودان ناچاربوو دگه‌ل به‌ره‌ه‌لستکاری خود ریکه‌فتنامه‌کی موریکه‌ت بنا‌فی "نه‌باتشی" ل وه‌لاتی چاد ژبو دان و ستانندن و گه‌هشت ب نه‌نجامان، دژگرتن خالین فی ریکه‌فتنامی: ۱- راوه‌ستانندا شه‌ری (ناگره‌ست). ۲- چه‌ک کرنا ملیشیاتان و کونترول

- کرنا وان.
- ۱- چه‌وانی یا بریقه‌برنا هه‌ریما دارفور.
- ۲- چاکسازی بینه کرن ل هه‌ریما دارفور.
- حکومه‌تا سودانی نه‌فه‌خاله ره‌چاونه‌کرن و فی ریکه‌فتنامی شکستن نینا، بویه نیکه‌تیا نه‌فریقی قیا ببیته نا‌ف بژوان دنا‌قبه‌را حکومتا سودان و به‌ره‌ه‌لستکاری وئ، لی فی هه‌ولی ژی سه‌رنه‌گرت، چونکی حزبین دارفوری چه‌خت دکره ل سه‌ر هندئ کو دقیت حکومتا سودان ملیشیاتین چه‌نجه‌وید ژ چه‌ک بکته و سه‌رکردین وئ و سه‌رکردین سودانی نه‌فین جنایه‌ت کری مجازات بکته.
- لایه‌نه‌تین دژره‌ری سودان ل هه‌ریما دارفور
- ۱- بزاقا رژگاری خوزا سودان
- ۲- پارتا دادوه‌ری و یه‌کسانی
- ۳- پارتا هه‌قبه‌یمانا فیدرالی
- لایه‌نه‌تین مملانی دژره‌ری به‌ره‌ه‌لستکاری ده‌وله‌تی ل هه‌ریما دارفور
- ۱- حکومتا سودان
- ۲- ملیشیاتا جه‌نجوید
- ل سالا ۲۰۰۶ حکومتا سودانی ریکه‌فتنه‌ک مورکر بنا‌فی نه‌بوجا ل نیجیریا دگه‌ل بزاقا رژگاریخوزا سودان کو بتنی نه‌فه‌لایه‌نه‌تیدا به‌شدار بوو و چه‌ند خال ب خو‌شه‌ دگرتن:

شه‌لوپستی لایه‌نان سه‌بارته‌ب کیشا دارفور شه‌لوپستی حکومتا سودان

حکومه‌تا سودان ل ده‌ستپیکنی دان ب کیشا هه‌ریما دارفور نه‌دکر چونکی ل وئ باوه‌ری بوو کو کیشه‌یه‌کا هوزایه‌تی یه و یاخی بوینه ژ حکومتی ژیه‌ره‌ندی هه‌ل‌دان دکرن ب ریکا هیزنی چاره‌سه‌ر بکته لی ل

دوماهی گه‌هسته وی باوهری کو کیش‌یه‌کا سیاسی یه و پیدقی یه ب ریکا دانوستاندنی چاره‌سهر بکته و دگه‌ل لایه‌نین دزیره‌ری خو ب دانیشیت.

سه‌لوئیستی ئیکه‌تیا نه‌فریتی

ئیکه‌تیا نه‌فریقا گرنگی ب کیشا دارفور ددهت ژیه‌ر چه‌ند نه‌گه‌ری و ده حکومتا سودان هول ددهت لایه‌نیت نه‌عهره ب ل دارفور نه‌هیلیت و ئیکه‌تیا نه‌فریتی ژیه‌ری هول ددهت به‌رگری ژ هولین سودان بکته ژ به‌رکو پتیا نه‌ندامین ئیکه‌تیا نه‌فریتی نه‌عهره ب و سودان ژیه‌ر و لاتکه‌ده‌فته دناڤ سنوری کیشوهری نه‌فریقیدا و نه‌ندامه دقئ ئیکه‌تیی ژیه‌رهندي ئیکه‌تیا نه‌فریقا یا بوویه نافبره‌ک دنافه‌را قئ کیشی و ولاتین دی و ریکی ناده‌ته کومه‌لگه‌ها نیف ده‌وله‌تی و نه‌نجومه‌نی ئاسایشا نیف ده‌وله‌تی مایتیکرنی دقئ کیشی دا بکن و نوکه‌ژی قئ ئیکه‌تیی چه‌ند هزار سه‌ریاز ل دارفور هه‌نه.

سه‌لوئیستی کومکارا عه‌ره‌بی

هه‌رچه‌نده هه‌لوئیستی جیهانانا عه‌ره‌بی به‌رامبه‌ر کیشا دارفور یا بهیزه، لی هه‌لوئیستی کومکارا عه‌ره‌بی یا لاوازه چونکی خودی ریخراوی یا لاوازه و هه‌لوئیستی وان بتنی دده‌رئختستا چه‌ند به‌یانه‌کان دا دهرده‌گه‌فت.

هه‌لوئیستی ولاتین ئیکگرتین نه‌مریکی

نه‌مریکا گرنگی ب کیشا دارفور ددهت و دزایه‌تی یا حکومتا سودانی دکه‌ت چونکی نه‌مریکا دوی باوهری دایه‌ سودان دزایه‌تی یا به‌رژه‌وه‌ندی بین نه‌مریکا دکه‌ت و هاریکاریا تیارین ئیسلامی دکه‌ت، دیسان کیشا دارفور ره‌هنده‌کا مروقایه‌تی هه‌یه ژیه‌رهندي نه‌مریکا ژیه‌ری بوویه لایه‌نه‌ک ژلایه‌نین قئ کیشی.

سه‌لوئیستین نه‌ته‌وین ئیکگرتی

ده‌ما باس ل هه‌لوئیستی نه‌ته‌وین ئیکگرتی ده‌یته‌کرن پتر مه‌به‌ست ژیه‌ری

نه‌نجومه‌نی ئاسایشا نیف ده‌وله‌تی یه، لی هه‌زی گوته‌تی به‌کو هه‌لوئیستین وان ژیه‌ر سهاره‌ت ب کیشان و کیشا دارفور ژیه‌ری ئیکگرتی نینه‌ ژیه‌ر کو لایه‌نین وه‌ک روسیا، چین، فره‌نسا دگه‌ل هندي نین زه‌خت به‌ینه‌کرن لسه‌ر سودان چونکی به‌رژه‌وه‌ندی یین هه‌وبه‌ش دگه‌ل سودان هه‌نه لی نه‌مریکا و بریتانیا ئیک هه‌لوئیستن کو فشاری بیخه‌سه‌ر حکومتا سودان.

نه‌نجومه‌نی ئاسایشا سهاره‌ت ب کیشا هه‌ریما دارفور چه‌ندین بریارین گرنگ دهرکرینه وه‌ک بریارا ۱۵۵۶ ل ۳۰ ی حوزه‌یرانا ساللا ۲۰۰۴ ی کو دواخان ژ حکومتا سودانی کر هیرشین ملیشیاتا جه‌نجه‌وید دزی خه‌لکی دارفور رابگری و ریک به‌یته دان بو گه‌هشتنا هاریکاری یین مروقایه‌تی ل هه‌ریمی و ریز ل مافی مروڤ بیته‌گرتن لی حکومتا سودان نه‌ف بریاره جیبه‌جی نه‌کر و نه‌نجومه‌نی ئاسایشا نیف ده‌وله‌تی ژیه‌ر چه‌ندین بریارین دی دهرکرن وه‌ک ۱۷۰۶، ۱۶۷۲، ۱۵۹۱، ۱۵۹۰، ۱۵۷۴.

ل دیف بریارا ۱۷۰۶ ل ۳۱/۸/ ۲۰۰۶ ی دقیتت هیزت نیف ده‌وله‌تی به‌یته‌هنازتن بو هه‌ریما دارفور بو پاراستنا ئاسایشی و گه‌هشتنا هاریکاری و ب دوماهیک ئینانا ناوکیان. به‌لگه‌یین سودان بو دزایه‌تیکرنا بریارا ۱۷۰۶.

۱- سودان دوی باوهری دایه‌کو نه‌ف بریاره‌دی سه‌روه‌ری و ئیک پارچه‌بی و ئیکگرتنا ده‌وله‌تا سودان پیشیلکه‌ت.

۲- سودان دوی باوهری دایه‌کو هاتنا هیزین دهره‌کی بو هه‌ریمی دئ کیشه‌ ئالوزتر لی هین ل جه‌ی هندي چاره‌سه‌ریه‌ن.

۳- سودان دوی باوهری دایه‌کو دئ لایه‌نین دزیه‌ر ب هاریکاریا هیزین بیانی هه‌ریما دارفور ژ سودانی جوداکن.

ل فان دوماهیان حکومتا سودانی هنده‌ک به‌ندین قئ بریاری یین جی به‌جی کرین و یا رازی بووی لسه‌ر زیده‌کرنا ریژه‌یا سه‌ریازین سه‌رب

ئیکه‌تیا نه‌فریقا هه‌ریما دارفور دیسان نه‌نجومه‌نی ئاسایشا بریاره‌کا دی یا دهرکری کو دقیتت تومه‌تبارین شه‌ری بده‌نه‌ دادگه‌ها لاهای (دادگه‌ها بالا یا جیهانی یه‌ دزی تاوانین شه‌ری).

هه‌زی گوته‌تی یه‌کو دادگه‌هه‌کا دی یا جیهانی هاتیه‌ دامه‌زاندن ل به‌روار ۱۱/۳/۲۰۰۳ ی کو تومه‌تبارین شه‌ری دحاله‌تان دا ده‌ینه‌ره‌وانه‌کرن بو قئ دادگه‌هی.

۱- نه‌گه‌ر سیسته‌می دادگه‌ری ل وه‌لاته‌کی نه‌مابیت، نه‌فه‌ شمولی سودان ناکه‌ت.

۲- نه‌گه‌ر ل وه‌لاته‌کی دزایه‌تی یا دادگه‌ها تومه‌تباران بکته، بیان ژیه‌ری دادگه‌هه‌کا دادپه‌روه‌رانه‌ نه‌هیته‌بریقه‌برن واته‌ یا بی لایه‌ن نه‌بیت، بیان ژیه‌ری کومه‌لگه‌ها نیف ده‌وله‌تی دوی باوهری دابیت کو دادگه‌ها یا سه‌رکه‌فتی نابیت، ل قیزه‌ حکومتا سودانی ره‌فزا دادگه‌هی ناکه‌ت، لی ره‌فزا هندي دکه‌ت دادگه‌ها تومه‌تبارین شه‌ری ل دهرقه‌ی سودان بیته‌کرن، لی UN دبیژیت دادگه‌ها سودان یا بی لایه‌ن نینه‌ و دقیت ره‌وانه‌ی دادگه‌ها جینه‌یا نه‌ نیف ده‌وله‌تی بکن.

کیشا هه‌ریما دارفور ل سودان خو ۲ نه‌زمین سه‌ره‌کی داددیت چونکی حکومتا سودان ره‌فزا بلاکرننا هیزین بیانی دکر و رازی نه‌دبوو تومه‌تبارین شه‌ری بو دادگه‌ها نیف ده‌وله‌تی بیته‌ره‌وانه‌کرن، لی پشتی بانکیمون سکیرتیرئ گشتی یی نه‌ته‌وین ئیکگرتی سه‌ره‌دانا سودان و هه‌ریما دارفور کری گه‌له‌ک هه‌لوئیست و بریار و هه‌فکیشین سیاسی وه‌ک خو نه‌مان و گورانکاریین مه‌زن په‌یدابوون وه‌ک دابه‌شکرنا هیزین بیانی کو ۲۰۰۶ سه‌ریازان بخوڤه‌دگری و پاراستنا نه‌من و ئاسایش و ب دوماهییانانا ناوکیان و گه‌هشتنا هاریکاری و دابه‌شکرنا که‌ل و په‌لان و ئافه‌دانکرنا هه‌ریمی ژ گه‌له‌ک لایانقه.

ژیه‌ده‌ن:

مقا ژ چه‌ند وانین کولیزئ.